

ΣΥΜΜΙΚΤΑ

— **Φιλανθρωπηνόν καὶ δχι Φιλανεκόν.** Ἐν τῇ τοῦ Συροπούλου (Σγουροπούλου) Historia vera unionis non verae σ. 82 ἀναγινώσκονται τάδε· Μετὰ τῶν ἄλλων οὖν ἡρώτησαν εἰδέχει ὁ βασιλεὺς περὶ αὐτὸν τοὺς μεσάζοντας, τὸν Καντακουζηνὸν δηλονότι καὶ τὸν Νοταρᾶν· ώς δὲ ἵκουσαν διτέχει τὸν Φιλανικὸν καὶ τὸν Ἰάγαριν καὶ ἄλλους ἀρχοντας... Ἐν δὲ τῇ λατινικῇ μεταφράσει τὸ ὄνομα Φιλανικὸν εὑρίσκομεν μεταγεγραμμένον Philantropicum. Εἶνε προφανὲς, ὅτι ἐν τῷ πρωτογράφῳ ἦτο γεγραμμένον φιλανηνὸν ἥτοι Φιλανθρωπηνόν. Ἰδε τῆς τυιαύτης συγχύσεως καὶ ἄλλα παραδείγματα ἐν Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Σ' σ. 329 κ. ἔ.

— **Συμπλήρωσις εἰς τὰ περὶ τοῦ δικεφάλου ἀετοῦ.** Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν γραφέντων περὶ τοῦ δικεφάλου ἀετοῦ ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Σ' σ. 433 κ. ἔ. ἔστωσαν καὶ τὰ ἑξῆς·

Δικέφαλον ἀετὸν φέρουσιν ἀπασαι αἱ ἐν τῷ μονῷ Μπαλουκλῆ ἐπιτύμβιοι πλάκες πατριαρχῶν (Gelzer Byzantinische Kulturgegeschichte. Ἐν Τυβίγγη. 1909 σ. 38).

Ἐπὶ λίθου λευκοῦ, καιμένου ἐν τῷ ιερῷ βήματι τῆς μονῆς Ἑλεούσης, μετοχίου τῆς παρὰ τὴν Κολλήνην μονῆς Βλαχερνῶν, εὑρηται κακοτέχνως ἀναγεγλυμμένος δικέφαλος ἀετὸς μετ' ἀναγεγραμμένου τοῦ ἑτούς αψίες (Γ. Λαυράκης ἐν Δελτίῳ Χριστιανικῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας Ἐτος Β' σ. 47).

Τὸν θύραν τῆς παρὰ τὴν Χρυσαφίτισσαν δημοτικῆς σχολῆς Μονεμβασίας, ἀλλοτε ναοῦ τοῦ Ἀγίου Νικολάου, εἶναι ἐντετσιχισμένη ἐπιγραφὴ ἀναφερομένη εἰς τὸν Ἀνδρέαν Λικίνιον (1703), ἔχουσα ἐπὶ τοῦ ἀνω μέρους γεγλυμμένον δικέφαλον ἀετόν (Ζησίου Σύμμετα. Ἀθήνησιν. 1892 σ. 5).

Φέρεται ὁ δικέφαλος ἀετὸς ἐν ἐπιπεδογλύφῳ ἐν Καλάμαις ἐπὶ τῆς προςόψεως τῶν οἰκιών τοῦ Ἐμμανουὴλ καὶ τοῦ Γεωργίου Μπενάκη,

ών ἐπὶ τῆς πρώτης ὑπὸ τὸν ἀετὸν ἀναγινώσκεται: *1746 MP 6 (=Μαρτίου) ΗΝ ΜΠΝ* (=Πάν. Μπενάκης). (Αὐτόθι σ. 6 σημ. 2).

Δικέφαλος ἀετὸς εὑρίσκεται καὶ ἐν τῷ ναῷ τῆς ἐν τῇ Λασκανικῇ μονῆς Ζερβίτσης (Αὐτόθι σ. 5 σημ. 2).

'Ἐπὶ κρήνης τῆς αὐλῆς τοῦ Ἀγίου Δημητρίου, μητροπόλεως τοῦ Μυστρᾶ, εἶναι ἔντετειχισμένη πλατεῖα, ἔχουσα δεξιὰ μὲν τῷ θεωμένῳ γεγλυμμένον ἄκτωμα τι καὶ πάρ' αὐτῷ τὸν δικέφαλον ἀετὸν, ἐπὶ δὲ τοῦ λοιποῦ μέρους ἐπίγραμα τοῦ ἔτους 1802 (Αὐτόθι σ. 19-20).

Δικέφαλος ἀετὸς μετ' ἀναπεπταμένων πτερύγων φέρεται ἐν ἐγγράφῳ τοῦ δεκάτου ὄγδου αἰῶνος ἐν τῇ μονῇ 'Ραγίου τῆς μητροπόλεως Παραμυθίας καὶ Φιλιατῶν (Δ. Παναγιωτόπουλος ἐν 'Ελληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ Κωνσταντινουπόλεως 'Ἐτ. ΚΘ', 1907, σ. 291).

Δικέφαλος ἀετὸς χρυσοῦς κοσμεῖ τὸν ὑπ' ἄρ. ΟΘ' Νομοκάνονα τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, γεγραμμένον ἐν Μασχονησίοις τῷ 1787 (Χειρόγραφος κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς Σχολῆς, συνταχθεὶς τῷ 1881 ὑπὸ Κωνσταντίνου Χειμωνίου, ὃν εἶδον τὸν Μάλον 1910 ἐν 'Άλεξανδρείᾳ παρὰ τῷ κ. Κ. Παπαμιχαήλ).

'Ο δ' ἐν Σμύρνῃ ἀρχαῖός μου μαθητὴς κ. Ν. Κ. Χ. Κωστῆς ἐπέστειλέ μοι τῇ 16 'Οκτωβρίου τάδε·

«'Αναφερόμενος εἰς τὴν ἐν τῷ τεύχει δ' τοῦ ἔτους 5' τοῦ ὅμετέρου Νίου 'Ελληνομυνήμονος πραγματείαν ὑπῶν περὶ τοῦ δικέφαλου ἀετοῦ τοῦ Βυζαντίου, λαμβάνω τὴν τιμὴν ν' ἀνακοινώσω ὑμῖν τὰ ξένη·

1) 'Ἐν τῇ ἐν Βουρνόβᾳ παρὰ τὴν Σμύρνην οἰκίᾳ μας ἐπὶ τοῦ ἐκ φυρίδων θαλασσίων χαλίκων (χοχλαδακίων) δαπέδου τῆς αὐλῆς εἰκονίζεται δικέφαλος ἀετὸς, ἐμβλημα τοῦ ποτε ἴδιοκτήτου τῆς οἰκίας ταύτης Λούκα Φραγκίσκου Χορτάτζη, προξένου τῆς Βενετίας ἐν Σμύρνῃ († 1799) ἐκ τῆς μεγάλης ἑκίνης Κρητικῆς οἰκογενείας ἦτις, ὡς γνώσκετε, ἀνήγε τὸ γένος, ὡς οἱ Καλλέργαι, οἱ Βαροῦχαι καὶ ἄλλοι, εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς αὐτοκράτορας. Περὶ τοῦ Λούκα τούτου ἵδι ἐν Δελτίῳ τῆς 'Ιστορικῆς καὶ θηνολογικῆς ἑταίρειας Τόμ. 5' σ. 181 καὶ ἐν τοῖς ἱμοῖς Σμυρναϊκοῖς 'Αναλέκτοις ἐν 'Αθήναις 1906 τευχ. Α' σ. 91. Τοῦ Χορτάτζη τούτου προξένου τῆς Γαλλίας ἐν Σμύρνῃ, γεννηθέντος μὲν ἐν Ναυπλίῳ περὶ τὸ 1714, θανόντος δ' ἐν Σμύρνῃ τῇ 5 'Απριλίου 1799, τὴν εἰκόνα ἀποστέλλω ὑμῖν ἐν φωτογραφίᾳ λη-

φθείσῃ ίκανον πρωτοτύπου, εύρισκομένου ἐνταῦθα παρὰ τῷ "Αγγλῳ
κ. Whithall, ἀπογέννων αὐτοῦ.

2) Επὶ τοῦ λιθοστρώτου τῆς αὐλῆς τῆς ἐνταῦθα ἔκκλησίας τοῦ
Ἀγίου Γεωργίου τοῦ Θηρούχοντος ἀπὸ τοῦ ἑτού 1632, πλὴν πολ-
λάκις ἀνοικοδομηθέντος εὑρέσονται δύο τρεῖς πλάκες, δυστυχῶς διμως
ἀνεπίγραφοι, περιστάσαι τὸν δικέφαλον ἀετὸν, ἵνα δὲ ἐστεμένον δια-
στέμματος φέρει τὸ τῶν κοιτῶν ὄμοιό τοντο; π.

"Ο δὲ προηγούμενος καὶ ἀρχιψηνδρίτης ἐν Τεργέστῃ κ. Ιεζεκίηλ
Βελανιδιώτης ἔγραψε μοι τὰ ἔξης:

ΛΟΥΚΑΣ ΦΡΑΓΚΙΕΚΟΥ ΧΟΡΤΑΤΖΗΣ

«Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν οἰ-
κογενειῶν αἵτινες σύμβολον εί-
χον ἀετὸν δικέφαλον πρέπει νὰ
προστεθῇ. ὅτι ἡ ἐν Καλάμαις
ἱστορικὴ οἰκογένεια Μπενάκη
φέρει οἰκόσημον τὸν δικέφαλον
ἀετὸν, διπερ τιμητικῶς ἀπενε-
ργήθη ὑπὸ τῆς Ρωσικῆς
Κυβερνήσεως μετὰ τὴν ἐπανά-
στασιν τῆς Μεσσηνίας ἐπὶ Ορ-
λώφ τῷ 1769 διὰ τὰς ὑπηρε-
σίας δὲ προσέφερεν ὁ πρωτο-
στατής κατ' αὐτὴν Παν.
Μπενάκης, προῦχων τῆς ἐπο-
χῆς ἑκείνης. Τὸ οἰκόσημον τοῦτο
τοῦ δικέφαλου ἀετοῦ ἀναπαρί-
σταται ἐπὶ μαρμάρου ἀνωθεν

τῆς κυρίας εἰσόδου τῆς οἰκίας τοῦ νῦν δημάρχου Καλαμῶν κ. Παν.
Ἐμ. Μπενάκη, ἀναπαρίστατο δὲ καὶ ἐπὶ ἑτέρας πλακός ἀνωθεν τῆς
εἰσόδου τῆς οἰκίας τοῦ Λιμπερίου Μπενάκη, ἥτις διμως πρὸ τριστίας
ἐν Καλάμαις λόγῳ ρύμοτομίας κατεδαφίσθη, δὲν γνωρίζω δὲ τι ἀπέ-
γινεν ἡ πλάξη, ἥτις ἡτοί ἔργον τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΘ' αἰώνος.

«Ἐπὶ ὑφασμάτος δὲ φέρουτος ἀετὸν μονοκέφαλον ἢ δικέφαλον
πατοῦσι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς κατὰ τὴν χειροτονίαν αὐτῶν, ὅτι ἀπαγγέ-
λουσι τὸ σύμβολον τῆς πίστεως. Μένηγούσι δὲ τοῦτο, ὅτι φασερ ὁ ἀε-
τὸς ἀφ' ὑψηλοῦ ἐπιβλέπει πρὸς τὴν γῆν, οὕτω καὶ ὁ ἀρχιερεὺς πρέπει

νὰ ἐφορεύῃ ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ αὐτοῦ πάροικίᾳ διὰ τὰς ψυχὰς τοῦ ποιμνίου του· ἔγω δικαὶως νομίζω ὡς Βυζαντιακὴν τὴν συνήθειαν.

«Ομοίως ἂντι ἐγκολπίου φέρει δικίφαλον ἀετὸν καὶ ὁ ἐκάστοτε ἀρχιεπίσκοπος; Σιναίου, πολύτιμον τῆς μονῆς Σινᾶ καιμήλιον».

— Νέας συμβολὴς εἰς τὰ περὶ Γατελούζων. Οἱ Ἐρώμη φίλος κ. Θύλλιαμ Μίλλερ ἐπέστειλέ μοι τὴν ἑξῆς νέαν συμβολὴν εἰς τὴν Ιστορίαν τῶν Γατελούζων.

«Ὑπάρχει καὶ ἄλλη ἀκόδειξις, ὅτι οὐκ ὄρθις ἔχει ἡ χρονολογία ἐν τῷ ἰγγράφῳ τῆς Γενούντες, ἐνῷ μνημονεύεται ὁ Φραγκίτης Β' Γατελούζος ὡς ζωντῖ τῇ 25 Μαΐου 1409 κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν Παρισίνων ἀνώνυμον, ἀναγράφοντα ὡς ἔτος τοῦ θανάτου αὐτοῦ τὸ 1404 (Πρβλ. Νέου Ἐλληνομνήμονος Τόμ. Σ' σ. 40, 492). Πράγματι ἔχω δπ' ὅψιν ἰγγραφὸν ἐκ τῶν ἐν Μελίτῃ ἀρχείων (Libri Bulliarum, XXIV, (1409-16, φ. 194^b), φέρον χρονολογίαν 12 Ἀπριλίου 1409. Ενῷ οἱ Ῥόδιοι ἵπποται γράφουσι τῷ Jacobo Gathelusio inclito domino Methelini καὶ τῷ domino Nicholosio Gathelusio honorabili domino Eney (=Αἴνου). Νομίζω δὲ, ὅτι ὁ Centurione λέγεται procurator domini Francisci Gate luxii domini Metelini τῷ 1409, διότι ὁ Ἰάκωβος ἦτο ἀκόμη ἀνήρος.

«Ἐξ δὲ τοῦ Βατικανικοῦ Cod. lat. 5250 μανθάνομεν, ὅτι Κυριακὸς ὁ Ἀγκωνίτης, ὅστις ἦλθεν εἰς τὴν νῆσον Ἰμβρον τῇ 28 Σεπτεμβρίου 1444, εἶδεν ἐκεῖ Manuelem Asanium virum ex Byzantio nobilem, et ejus insulae pro Johanne Paleologo Imperatore benemerentem praesidem, quem et arcem ipsam duabus jam ex partibus noviter condidisse comperimus. Ιδε τοῦ κώδικος φ. 11.

«Ἡ νῆσος Ἰμβρος λοιπὸν δὲν ἀνῆκεν εἰς τοὺς Γατελούζους, ἀλλ' εἰς τὴν βυζαντιακὴν αὐτοκρατορίαν κατὰ τὸ ἔτος 1444.

Κυριακὸς ὁ Ἀγκωνίτης ποιεῖται μνεῖαν τῆς νέας ἐν Σαμοθράκῃ πόλεως, τὴν ὅποιαν φιλοδόμησεν ὁ δυνάστης τῆς νῆσου Παλαμήδης ὁ Γατελούζος, λέγων ἐν μὲν τῷ φ. 19^b τοῦ Βατικανικοῦ κώδικος τάδε· Ad capsulum novum ex Palamede oppidum, ἐν δὲ τῷ φ. 14^b λέγων Ad V. Kal. Novemb. ex Imbro insula Lemnea deinceps cymba Aenum antiquam in Thracia ab Aenea profugo conditam civitatem venimus. Ubi Palamedem Gatalusium eiusdem

urbis et Samothracii principem duobus cum filijs Georgio ac Dorino invenimus, et cum his Christophorum Dentatum Genuensem clarissimum nostrum et Myricum comitem amicissimum Revisi, et eiusdem principis optimum secretarium Franciscum Calvum virum humanissimum diligentissimumque. Qui primi principes et eximij viri me postquam perhumane suscepserant, omnia civitatis insignia mihi quam soler-tissime ostenderunt. Et primum extra urbem ad. v Stadia a moenibus amolum vidimus īsignem illum Priamidae Poly-dori tumulum magno terrarum aggere compositum ἐπι collis verticem. Αἱ ἱστόμεναι λέξεις μετὰ ταῦτας ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τοῦ *G. B. de Rossi Inscriptiones Christianae Urbis Romae*, Τόμ. Β' Μέρ. Α' σ. 370 σημ. 1, διὸ δὲν ἐπαναλαμβάνω αὐτὰς ἐνταῦθα. Δεικνύουσας δὲ ταῦτα καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν Γατελούζων περὶ τῆς ἀρχαιολογίας.

«Ἐν δὲ φ. 12 - 13 τοῦ χώδικος λέγει ὁ Κυριακός, ὅτι ἐν Θάσῳ ὄδηγοι του ἦσαν ὁ Karulus Grimaldi καὶ ὁ λόγιος Johannes Noua-riensis. Αἱ λίξις τὰς ὁποῖας δὲν ἐνόησεν ὁ *Colucci Delle Anti-chità Picene* (Ιαδ. Fermo. 1792. Τόμ. ΙΕ' σ. CXXXVIj) εἶναι αἱ ἔξι· 'Ο Κυριακός ἡτο εἰς τὴν Ἀγίαν Λαύραν ἐν Ἀθῷ, καὶ λέγει, ὅτι οἱ καλόγυροι τὸν ἰδέαθησαν πόλιν φιλοξένως.

«Ἐν δὲ τοῖς ὑπὸ τοῦ Κυριακοῦ λεγομένοις *Visio Palamedis Fran-cisceque Gatalusiorum Aeni Thasiique principum praeclaro-rum litteris ὥμησιτέον*, ὅτι ὁ ὑπὸ αὐτοῦ μυημονευόμενος Franci-sus ἡτο ὁ Φραγκίσκος Γ', υἱὸς Δορίου Α' τοῦ ἐκ Λέσβου καὶ δυ-νάστης τῆς νήσου Θάσου ἐν ἔται 1444-5. Καὶ ὁ μὲν *Hopf* ἡγγόνησεν αὐτὸν, ὁ δὲ *Colucci* Τόμ. ΙΕ' σ. CXXXVI-CXLΙ ἔχει πολλὰ περὶ αὐτοῦ».

«Οἱ Σμύρνη ἀρχαῖοι μου μαθητὴς κ. Ν. Κ. Χ. Κωστῆς ἔγραψε μοι τῇ 10 Ὁκτωβρίου 1910· «Ἐν σχέσει πρὸς τὰ περὶ Γατελούζων γραφέντα ἐν Νέῳ Ἐλληνομυῆμονι πέμπω ὑμίλε τὸ ἔξι σημεῖωμα τοῦ ἐν Σμύρνῃ κ. Μιχαὴλ Στεφανίδου, γραφίν τῇ 16 Ίουνίου 1910 καὶ δημοσιεύθεν ἐν τῇ Ἀμαλθείᾳ τῆς Σμύρνης ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Ἐπιγραφικὰ Λέσβου».

««Ἐν τινι περιβόλῳ τῆς Β. πλευρᾶς τοῦ φρουρίου ἐπὶ μαρμάρου

φαιοῦ (021×050), συνεκτισμένου εἰς περαστάτην μικρᾶς θύρας, ἀνίγνωστα τῇ 13 Ἱουνίου τὴν ξῆτης ἀνεκδοτοκέπιγραφήν.

NCPISE T.M.A.CP.D.D (;

NICOLAI CATELVXI

-B- -O-
MITILENI ♂ CDNI HEC
LOCIA CONSTRVCTA

-R-
FVIT ANO A NATIVI
TATE SALVATORIS

-R- -R-
NOSTRIH V XPI.

CCCCCLX ♀
MEMORIA RACIO
PROVIDECIA DOCILLI (;
CAVCIO ♀

«Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τάύτῃ, πολλῆς Ιστορικῆς σημασίας, ἀναφερομένη εἰς τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Νικολάου Γατελούζου (1458-1462), προχειρῶς παρατηροῦμεν τάδε· Ὁ πρῶτος στίχος περιλαμβάνει βεβαίως τοὺς τίτλους τῶν Γατελούζων: M=Magnificus; D=Dominus;... Τὸ δόνομα τοῦ Γατελούζου γράφει Gate luxus. Ὁ Νικόλαος Γατελούζος λέγεται Κύριος τῆς Μυτιλήνης καὶ τοῦ CDNI (=λέξις συνεπιγεγμένη δηλοῦσα);). Ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας τοῦ Νικολάου τῷ 1460 ιδρύθησαν ἐν Μυτιλήνῃ λογεῖα (Logia)· τὸ δόνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀναγράφεται συνεπιγεγμένως ἐλληνιστὶ IHV XPI.^{1ο}».

«Ἐκ δὲ τῶν ἐν σ. 488 κ. ἑ. τοῦ 5' Τόμου τοῦ Νίου ‘Ἐλληνομνήμονος ἀνακαινωθέντων ὑπὸ τοῦ κ. Μίλλερ πρὸς ὑμᾶς εἰκάζω, δτὶ τὸ ὑπὸ τοῦ ἐκδότου τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης παραγαγνωσθὲν CDNI δηλοῖ ΑΕΝΙ, ἡς πόλεως ἦσαν ὄμοιώς δυνάσται οἱ Γατελούζοι».

Εἰς τάνωτέρω προσθέτω, δτὶ ὁ ἐν ἑτει 1384 σεισμὸς τῆς Λίσσου, ἐξ οὐ ὁ φόνος τοῦ Φραγκίσκου Γατελούζου, οὐ μνημονεύει ὁ Ἀγάν-

¹ Τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην, καίπερ κακῶς ἐκδιδομένην, ἀναδημοσιεύσθηκε ἐν ταῦτα, δικαὶος ἀφορμὴ ἀναθεωρήσεως καὶ ἐπανεκδόσεως αὐτῆς. Αντὶ NOSTRI γραπτίον NOSTRI καὶ ἀντὶ PROVIDECIA γραπτέον PROVIDENCIA.

μος τῶν Παρισίων (Νέου Ἑλληνομνήμονος Τόμ. Σ' σ. 45 κ. ἑ.) ἀναφέρεται καὶ ἐν χρονικῷ σημειώματι τοῦ κώδικος 88 τῆς ἐν "Ἀνδρψ μονῆς" Ἀγίας. Ἰδε Νέον Ἑλληνομνήμονα Τόμ. Ζ' σ. 144 ἀρ. 73, δῆποτε ἐκ τυπογραφικοῦ παροράματος φέρεται τὸ ἔτος 1374 ἀντὶ τοῦ ὄρθου 1384.

Τέλος δὲ παρατηρῶ, ὅτι ἐκ παραδρομῆς ἐλέχθη ἐν σ. 87 τοῦ Τόμου Ζ' τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμονος, ὅτι οὐδεὶς γίνεται λόγος ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν καὶ Bassi καὶ Martini περὶ τῆς αὐτόθι ἐκδιδομένης ἱπιστολῆς τοῦ Δομινίκου Γατελούζου. Ἀπ' ἐναντίᾳς αὗτη εὑρηται ἐκδιδομένη ἐν σ. 428 τοῦ εἰρημένου καταλόγου, ἀλλὰ μετά τινων παρανομώσεων καὶ ἀνευ τινὸς σχολίου.

— **Η παρεσειακὴ συλλογὴ σεγελλέων.** Ὁ φίλος διδάκτωρ τῆς φιλολογίας κ. Σωκράτης Κουγέας ἀνακοίνωσε μοι τάδε·

«Μελετήσας κατὰ τὸ θέρος 1909 ἐν Παρισίοις τὴν ἐν τῇ ἐκεῖ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ ἀποκειμένην συλλογὴν τῶν πατριαρχικῶν αιγαλίων, περὶ ἣς ἐγένετο μακρὸς λόγος ἐν Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Γ' σ. 377 κ. ἑ., ἀνακοινώ նμιν συμπεράσματά μου περὶ τῆς πρώτης προελεύσεως τῆς συλλογῆς ταῦτης, ἵξαγόμενα ἐξ αὐτῶν τῶν ἰγγράφων.

«Ἄντη συνεκροτήθη ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε' κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ πατριαρχίαν. Οὔτος διορίσας διαφόρους ἵκαρχικὰς ἐπιτροπὰς ἀποτελουμένας ἐκ δύο ἀρχιερέων, προσλαμβανόντων καὶ τὸν ἁκασταγοῦν ἐπίσκοπον τῆς χώρας ὡς τρίτον, παρήγειλεν ὅπως ἐπισκεφθέντες ούτοι τὰ διάφορα ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μοναστήρια ἐπιδώσωσιν ἴδιοχείρως ἢ μᾶλλον ἀναγνώσωσιν εἰς τὰ ἡγουμενοσυμβούλια ἐγκύκλια πατριαρχικὰ γράμματα καὶ διερμηνεύσωσι διὰ ζώσης τὸ περιχόμενον αὐτῶν, τὸ ὅποιον, ἀποβλέπον εἰς μυστικοὺς ἔθνικοὺς σκοπούς, ἥτο ἐν πολλοῖς, δι' εὐνοήτους λόγους, σκοτεινὸν καὶ ἀσαφές. Οὕτω π. χ. ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 92 ἰγγράφῳ τῆς ἀνω συλλογῆς, ἀπαντήσει τῆς εσταυροπηγιακῆς μονῆς τῶν παμμεγίστων ταξιαρχῶν, τῆς εύρισκομένης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῶν Δαμακλῶν τῇ ὑπογεγραμμένῃ ὑπὸ τοῦ Ἰακώβου καθηγουμένου καὶ ὑποβιβασιουμένῃ ὑπὸ τοῦ Δαμακλῶν Νεοφύτου ἀπὸ αὐτῆς Δεκεμβρίου 1797 ἀναγνώσκομεν τάδε· «.... ἐπεκίφησαν τὸ μοναστήριον οἱ Ἑγιοι ἵκαρχοι οἵτινες συναθροίσαντες πάντας ἡμέας ἀνέγνωσαν πάνθ'

όσα περί ανά χειράς Εφερον προσκυνητά ήμεν έκκλησιαστικά γράμματα, μαζί τις ίξήγησαν έπομένως και δύσα έν αυτοῖς νοηματώδη έμπεριείληπται· αφηρέθη ο φόβος ό προϋπάρχων ήμεν διὰ τῶν δραστηρίων λογίων τους καὶ ἐν ἐν λόγῳ ιδέχθημεν μετὰ πάσις χαρᾶς τὴν τῆς έκκλησίας ἀπόφασιν...». 'Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 94, ἀπαντήσει εποῦ μοναστηρίου 'Αγίων Ταξιαρχῶν τοῦ καλουμένου Βελιδίου τοῦ ἐν Αιγαίῳ ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ καθηγουμένου Γρηγορίου τὸν 'Οκτώβριον τοῦ 1797 καὶ συνοδευομένη ὑπὸ πενιχροῦ καταλόγου τῆς μοναστηριακῆς θύσίας, ὃν ὅμως προσυπογράφουσιν οἱ τρεῖς πατριαρχικοὶ ἔξαρχοι Νεόφυτος (τὸ δνομα τῆς ἐπισκοπῆς δυσξένυμβλητον), Ποιῆλος Ἀρτης καὶ ὁ Γερμανὸς Παλαιῶν Πατρών, ἀναγινώσκομεν: καὶ οἱ ἄγιοι ἔξαρχοι... μαζὶ ίξήγησαν μὲ μίαν ξεγωριστὴν στωμαλίαν καὶ τὸ ἐν αὐτοῖς (τοῖς γράμμασιν) ἐμπειρεχόμενον έκκλησιαστικὸν γόνημα· μαζὶ ἀπέδειξαν τελευταῖον δι' ἐπιχειρημάτων πιθανωτάτων τὸν σκοπὸν, τὸ τέλος τῆς τοιαύτης καταγραφῆς...».

«Οι διάφοροι πατριαρχικοὶ ἔξαρχοι περιώδευσαν τὰς Ἑλληνικὰς μονὰς κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1797 καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1798· τοῦτο ίξεγεται ἐκ τῶν χρονολογιῶν τῶν εἰς τὸ πατριαρχεῖον ἀποσταλέντων λογαριασμῶν καὶ λοιπῶν ἑγγράφων τῶν μονῶν, αἵτινες συμπίπτουσιν ἀπὸ τοῦ Αύγοβοτου 1797 μέχρι τοῦ Μαρτίου 1798. 'Ἐπι τῇ βάσει δὲ τῶν χρονολογιῶν τούτων δύναται μάλιστα καὶ τὸ δρομολόγιον τῶν ἔξαρχικῶν ἀποστολῶν, ιδίᾳ τῆς Πελοποννησιακῆς, ἀκριβέστερον νὰ καθορισθῇ.

«Διὰ τῶν πατριαρχικῶν γραμμάτων, τὰ ὅποια ἰκόμιζον οἱ ἔξαρχοι, ίξητείτο λογαριασμὸς τῶν ἱσόδων καὶ ἱξόδων ἱκάστου μοναστηρίου καὶ λεπτομερῆς καταγραφὴ τῶν κινητῶν καὶ ἀκινήτων κτημάτων καὶ ἐν γένει τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ· προσέτι δὲ καὶ ἡ ἀποστολὴ εἰς τὸ Πατριαρχεῖον τῶν παλαιῶν σιγιλλίων, ὅπως ἐπὶ τῇ βάσει τούτων ἰκδοθῶσι γέα ὑπὸ τοῦ πατριάρχου. Μετὰ πόστης προθυμίας ἐσπεύσαν τότε οἱ μοναχοὶ ν' ἀποκριθῶσιν εἰς τὴν ὑψηλὴν παραγγελίαν τῆς μητρὸς 'Ἐκκλησίας, μαρτυρεῖ ἡ Παρισιακὴ συλλογὴ τῶν 124 ἑγγράφων, ἀτίνα οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἡ ἀπαντήσεις τῶν ἐλληνικῶν μονῶν μετὰ λογαριασμῶν, καταγραφῶν καὶ τῶν παλαιῶν αὐτῶν σιγιλλίων. 'Ως τεκμήριον τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων ἀρκοῦματι νὰ παραθίσω ἵνταῦθα ἀπόσπασμα ἢξ ἐνὸς τοιούτου ἑγγράφου, ἐπιφυλασσόμενος νὰ ἴκδώσω

τοῦτο ὄλόκληρον προσεχῶς μετ' ἀλλων ὁμοίων τῆς συλλογῆς, δεῖνα
ἀντέγραψα ἐν Παρισίοις. Εἶναι ἐξ τοῦ ἀριθ. 145, ἀπαντήσεως τῆς
παρὰ τὰς Καλάμας μονῆς Διεριθίου ὑπογεγραμμένης ὑπὸ τοῦ καθη-
γουμένου αὐτῆς Παρθενίου τὴν 4 Ἰανουαρίου 1798. «... παρισχό-
μενοι οἱ ἄγιοι ἔξαρχοι, κατήντησαν καὶ πρὸς τὴν εὔτελειαν τῆς τα-
πεινῆς μας μονῆς, ... οἵτινες ἐν ὑπηκόῳ πάντων μᾶς ἀνέγνωσαν τὰς
ἐκκλησιαστικὰς πρώτας καὶ συνοδικὰς ἐπιστολὰς, τὴν τε διευτέραν
πατριαρχικὴν καὶ προσκυνητὴν ἡμέν ἐπιστολὴν, τῶν ὅποιών ἀφοῦ ὑπ'
αὐτῶν διερμηνεύεται ἀκαταλάβαμεν τὸν θειότατόν σκοπόν, διτὶ εἰς
οὐδὲν ἀλλοι εἰ μὴ πρὸς τὴν τῶν μοναστηρίων ὠφέλειαν ἀφορᾷ, ...
μᾶς Ἑγγῆτησαν λογαριασμὸν τῶν ἑσόδων καὶ ἑξόδων μας, καὶ κατα-
γραψὴν τῶν πραγμάτων καὶ κτημάτων μας· καὶ λοιπὸν εὐθὺς διδώ-
καμεν αὐτοῖς τὸν λογαριασμὸν (παρόντος καὶ τοῦ ἀγίου Μονεμβασίας)
τῆς δοσοληψίας μας, κατεγράψαμεν καὶ τὴν ὑπαρξίαν τῶν διητῶν μας,
ὅπερ κατάστιχον ἐνυπόγραφον ἐδώκαμεν αὐτοῖς· ὁμοίως καὶ τὸ σιγγίλ-
λιον γράμμα μας, βιβλίλαν διὰ τὸ μὴ εἶναι ἐξ ἀρχῆς, διὸν ἔχομεν μήτε
ἡμεῖς, ... ὁ ἄγιος Βασίλειος, Χρυσόστομος καὶ ἄγιος Θεόδωρος, ὅποι
εἰς τὸ σιγγίλλιον φανερώνονται διὰ μετόχια... ἀς μὴ γραφοῦν εἰς
τὸ σιγγίλλιον· ἡ ἀγία Τριάς ὃπου καὶ αὐτὴν φανερώνει τὸ σιγγίλλιον
καὶ αὐτὴ ἔχει ἰδιόν της σιγγίλλιον καὶ διὰ τοῦτο νὰ μείνῃ καὶ αὐτὴ
ἴσω τοῦ σιγγίλλιού γράμματος...».

Ἐτερον μαρτύριον τῆς ὑπὸ τῶν ἔξαρχων περισυλλογῆς τῶν σιγγίλ-
λίων καὶ τῆς ἀποστολῆς τούτων εἰς τὸ Πατριαρχεῖον εἶναι τὸ ὑπ' ἄρ.
124 ἔγγραφον, ἀναφορὰ, δι' ἣς ὁ ὑπογεγραμμένος Ἀμυκλῶν Νικη-
φόρος ἀναγγίλλει τὸν Μάρτιον τοῦ 1798 τὴν προτέραν ἀποστολὴν
σακκουλίτζας ἐμπειρεχούστης σιγγίλλια τῶν μονῶν Λακεδαιμονίας καὶ
τὴν γῦν ἀποστολὴν καὶ ἀλλων. "Οτι δὲ τὰ σιγγίλλια ταῦτα εἰσήχθη-
σαν εἰς τὸ πατριαρχεῖον προσμαρτυροῦσιν αἱ ἐπὶ τοῦ γάτου τούτων
περιλήψεις, αἵτινες, ως ὄρθως παρετηρήσατε (Νέου 'Ελληνομυθίμονος
Τόμ. Γ' σ. 378), εἶναι γεγραμμέναι μιᾳ καὶ τῇ αὐτῇ χειρὶ τοῦ δε-
κάτου ἑνάτου αἰώνος ἀρχομένου, τῇ χειρὶ δηλαδὴ τοῦ ἐν τοῖς Πα-
τριαρχεῖοις ἀρχαιοφύλακος ή πρωτοκολλητοῦ.

Τὰ ἐν τοῖς κωδιξὶ 705-708 τοῦ Suppl. grec τῆς Παρισιακῆς Βι-
βλιοθήκης ἀποκείμενα ἔγγραφα ἀποτελοῦσι βιβλιών μέρος μόνον τῆς
διλῆς συλλογῆς τῆς καταρτισθείσης τῇ παραγγελίᾳ τῶν ἀσιμνήστου

ἱεράρχου· ἀλλ' ὅσον δήποτε ἀτελῆς καὶ δὲν είναι αὐτη· μᾶς παρέχει εἰδήσεις διὰ τὴν Ιστορίαν καὶ πρὸ πάντων διὰ τὸ κτηματολόγιον τῶν ἐλληνικῶν μονῶν.

«Εύκταιον δὲ θά το νά ἔρευνηθῶσιν ἐπιμελέστερον καὶ ἀκριβέστερον τὰ τῆς πατριαρχικῆς ἔκεινης ἀπόστολῆς, τῆς ἐμπενευσθεῖσα ὑπὸ τοῦ καθαγιασθέντος Ἰωνακάρτυρος τοῦ Γένους, εἶχεν δοντως ἀθειότατον τὸν σκοπὸν», τὴν ἐνθάρρυνον καὶ χραταίωσιν τοῦ ἐλληνικοῦ κλήρου, ὁ ὅποιος ἔκτοτε παρεσκευάζετο καταλλήλως ὅπως πρωτοστατήσῃ εἰς τὸν ἰθνικὸν ἄγωνα».

— **Γεωργιος Βρανᾶς ὁ Ἀθηναῖος.** 'Ο ίν 'Ρώμη φίλος κ. Οὐδέλλιαμ Μίλλιερ ἀνεκοίνωσε μοι τῷ 21 Maiou λήγοντος ἵστους τάδε· «Παρὰ τοῦ κ. Maitland Thomson, λογίοιο ὑπαλλήλου τῶν ἀρχείων τῆς Σκωττίας (Scottish Record Office) ἐλαθον τὴν ἑξῆς πληροφορίαν. 'Ἐν τινὶ ἰγγράφῳ τῶν ἀρχείων ἔκεινων εὑρε μνημονεύμενον τὸν Georgium de Brana quondam dominum Athenarum ἐν ἦτε 1485. Γινώσκομεν δὲ περὶ τοῦ Brana (Βρανᾶ) τούτου, ὃτι ὑπῆρξεν ἐπίσκοπος πρῶτον μὲν τοῦ ἐν Ἰρλανδίᾳ Dromore, ἀτα δὲ τοῦ Elphin. 'Ιδε Ware Hibernia Sacra ἑδ. 1717 σ. 93, περὶ φὸνομαζεται Georgius Brannus, natione Graecus, patriae Atheniensis, procurator hospitalis S. Spiritus in Saxia. 'Ὑποθέτω δὲ, ὃτι ἡτο μέλος τοῦ γνωστοῦ ἐλληνικοῦ οἴκου. Τὸ Dominus Athenarum είναι μετάφρασις ἐσφαλμένη τῆς λίξιος Δροχοντος. Γινώσκομεν δὲ καὶ Θ. Βρανᾶν ἐπίτροπον Λήμνου τῷ 1447».

'Ἐκ τῶν ἀνωτέρω διδεταὶ μοι ἡ ἀφορμὴ νὰ ὑπομνήσω ὅσα ἀλλαγοῦ ('Ἐπιτηρίς τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ 'Ἐτ. Α', 1896, σ. 162), ἔγραψα περὶ τοῦ οἴκου Βρανᾶ ἐν 'Αττικῇ καὶ τῆς ἦξεντοῦ ὀνομασίας τῆς ἐν τῷ μικρῷ ἔκεινῳ χωρίῳ μονῆς 'Αγίου Γεωργίου τοῦ Βρανᾶ. Αὗτη ὑφίστατο ἥδη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου τρίτου αἰώνος, ἀν ὄρθιῶς ἀνεγνώρισεν αὐτὴν ὁ μακαρίτης Νεροῦτος ἐν τῷ πολυθρυλήτῳ καὶ σπουδαιοτάτῃ διὰ τὴν μεσαιωνικὴν τοπογραφίαν τῆς 'Αττικῆς ἀπίστολῃ τοῦ πάπα 'Ιννοκεντίου Γ' πρὸς Βεράρδον τὸν πρῶτον Λατίνον ἐπίσκοπον 'Αθηνῶν τῇ γραφείσῃ τῷ 1208.

— **Τὸ χωρίον τῆς Αίγαλησας Δημητριούπολου.** 'Ἐν σ. 295 κ. Ε. τοῦ Τόμου 5' τοῦ Νίου 'Ελληνορχηνήμονος ἐποιησάμην

λόγον περὶ τοῦ ἐν τῷ δήμῳ Αἰγίου χωρίου Δημητρόπ(ού)λου, διπερ
ἴχει τὸ δνομα τιθανώτατα ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸν δέκατον πέμπτον αἰώνα
Κωνσταντίνου Δημητροπούλου τοῦ ἀπονομαζομένου Ἐβραίου. Κατ
κατὰ μὲν τὸν δέκατον πέμπτον αἰώνα εὑρίσκομεν κατὰ ταῦτοι εἰρη-
μένα τὸ χωρίον Δημητροπούλου προετρημένον εἰς τὴν μονὴν Πεπε-
λενίτης. Τὸν δὲ δέκατον ἔβδομον αἰώνα τελευτῶντα τὸ αὐτὸ χωρίον
εὑρίσκεται ὃν μετόχιον τῆς μονῆς τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ. Μανθά-
νομένη δὲ τοῦτο ἡ τοῦ ἐν τῷ Δημοσίῳ ἀρχείῳ τῆς Βενετίας τῷ κοινῷ
λεγομένῳ Archivio dei Frari κώδικος ὑπ' ἀρ. 680 Miscellanea,
περιέχοντος κτηματολογίου (Catastico) τοῦ ἐν Πελοποννήσῳ Territo-
rio di Romania, dal quale ha il nome la Provintia, ἐν φ' περι-
λαμβάνεται ἡ ἀναγραφὴ τῶν χωρίων καὶ κτημάτων τῆς περιοχῆς
Αἰγίου μετὰ καὶ τοῦ ὀνοματολογίου τῶν ἰδιοκτητῶν. Ἐν τῷ Κτημα-
τολογίῳ τούτῳ, ἀποκερατωθέντι μετὰ τὴν συντελεσθεῖσαν ὑπὸ τοῦ
Μορεζίνη κατάκτησιν τῆς Πελοποννήσου κατόπιν πολυετοῦς ἱργασίας
ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ μηχανικοῦ Φραγκίσκου Vandeyk τῷ 1700,
ἐν φ. 84α, ἀναγινώσκομεν τὰδε· Territorio di Vostiza. Dimitro-
pulo Metochi del Monas^o di S Michel Arcangelo. Προτάσσεται
δ' ἐν μικρῷ τῷ πολύχρωμον διάγραμμα τοῦ χωρίου Δημητροπούλου,
καὶ ἔπειται εἰς αὐτὸ μικρὸν ὑπόμνημα, ἀρχόμενον ἀπὸ τῶν λέξεων
Il confine di questo metochio principia. Ἐπακολουθεῖ δὲ σύλ-
λαβος τῆς ἐκτάσεως, τῶν οίκων, τῶν κτημάτων, τῶν δένδρων, τῶν
κτηνῶν κτλ. Τὸν δὲ χρόνον καὶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν τὸ χωρίον Δη-
μητροπούλου ἀπὸ τῆς μονῆς Πεπελενίτης περιῆλθεν εἰς τὴν τοῦ
Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ, ἀγνοοῦμεν, ὡς καὶ ἡ μονὴ αὗτη είνε ἡ αὐτὴ
καὶ ἡ τῶν Ταξιαρχῶν.